

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการรับรู้บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม ถึง(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลการศึกษารูปได้ ดังนี้ ประชาชนที่ศึกษามีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 26 – 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีการรับรู้บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่

- 1.ประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีสิทธิลงคะแนนเสียงถอดถอนให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง เมื่อเห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป
- 3.ประชาชนมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองขององค์การบริหารส่วนตำบล

เรื่องที่ประชาชนมีการรับรู้บทบาท น้อยที่สุด 3 เรื่อง ได้แก่

1. การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน
- 2 ประชาชนสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อศึกษาเรื่องการรับรู้บทบาทเรื่องประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนมีการรับรู้บทบาทมากที่สุด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเพศหญิงมีการรับรู้บทบาทมากกว่าเพศชายเล็กน้อย กลุ่มที่มีการรับรู้บทบาทมากที่สุดได้แก่ประชาชนช่วงอายุ 31-35 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาโท/เอก และส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สำหรับการรับรู้บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม ถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เรื่องที่มีประชาชนรับรู้บทบาทมากที่สุดได้แก่

1.คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

2 คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เรื่องที่ประชาชนมีการรับรู้บทบาท ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม ถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง น้อยที่สุด 3 เรื่อง

1.องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปิดประกาศรายงานแสดงผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบทุกสามเดือน

2.องค์การบริหารส่วนตำบลต้องประกาศสำเนาบแสดงฐานะการเงินและงบอื่น ๆ ประจำปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนทราบ

3.องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปิดประกาศการโอนเงินงบประมาณรายจ่าย หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประมาณการรายรับและงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนทราบ

เมื่อศึกษาเรื่องที่ประชาชนมีการรับรู้ที่น้อยที่สุด คือเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องปิดประกาศรายงานแสดงผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบทุกสามเดือน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศชายและหญิงมีการรับรู้บทบาท จำนวนใกล้เคียงกัน กลุ่มที่มีการรับรู้บทบาทน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มอายุมากกว่า 40 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา และกลุ่มอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายและอื่น ๆ

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้บทบาทในการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเรื่องที่ประชาชนมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว มีผลที่เห็นได้เป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์ ผ่านทางสื่อทุกแขนง เช่น เรื่องประชาชนมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่สำหรับเรื่องที่ประชาชนมีการรับรู้บทบาทในการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบฯ จำนวนน้อย มักจะเป็นเรื่องของการตรวจสอบผลการดำเนินงาน เป็นเรื่องใกล้ตัวประชาชน ไม่เห็นผลกระทบโดยตรง ไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรายงาน ดังเช่น เรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปิดประกาศรายงานแสดงผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนทราบทุกสามเดือน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีการรับรู้บทบาทในการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานของอบต. แต่ก็ยังมีประชาชนบางกลุ่มที่ไม่มีการรับรู้ โดยเฉพาะกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา กลุ่มอายุมากกว่า 40 ปี ขึ้นไป กลุ่มอาชีพอิสระ เกษตรกร และแม่บ้าน จึงควรมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มประชาชนดังกล่าวด้วย รวมถึงการประชาสัมพันธ์ในเรื่อง สิทธิและหน้าที่ ทั้งของประชาชนและขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม ถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการรายงานผลการดำเนินงาน การจัดทำงบประมาณ การใช้จ่ายงบการเงิน สถานะทางการเงิน งบประมาณรายจ่าย และงบการเงินอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงสิทธิในการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิ

มนุษย์ชน และ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ได้รับทราบมีความเข้าใจที่ถูกต้อง มีส่วนร่วม สามารถติดตามและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกลไกของกฎหมายอย่างแท้จริง

สรุปผลการจัดสัมมนากลุ่มย่อย

คณะผู้ศึกษาวิจัยได้จัดสัมมนากลุ่มย่อยรวม 5 ภาค ภาคละ 1 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดนครราชสีมา ภาคตะวันออก ที่จังหวัดชลบุรี ภาคกลาง ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และภาคใต้ ที่จังหวัดสงขลา ซึ่งผลจากการสัมมนาได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

1.1 ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

1.1.1 ในปัจจุบันกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน ครอบคลุมทุกเรื่องอยู่แล้ว แต่เนื่องจากมีหลายฉบับและไม่มีการรวบรวมให้เป็นระบบ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนไม่สามารถเข้าถึงกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการดังกล่าวได้โดยสะดวก

1.1.2 ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องบางเรื่องมีหลักเกณฑ์ และวิธีการ ที่ยุ่งยากเกินไป ทำให้ยากที่จะเกิดผลในการปฏิบัติ เช่น กฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อ

ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เป็นต้น

1.1.3 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่มีบทกำหนดโทษกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ปฏิบัติตาม

1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน

1.2.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรรวบรวมกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ไว้ให้เป็นหมวดหมู่ หรือออกเป็นกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

1.2.2 แก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น

1.2.3 กำหนดให้มีบทกำหนดโทษไว้ในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน กรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ปฏิบัติตาม

2. แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 ประชาชนขาดความสนใจ และไม่ให้ความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีเหตุผลหลายประการ ดังนี้

(1) ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่ทราบว่าตนเองมีบทบาทและสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง

(2) เกิดความเกรงกลัวอิทธิพลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ไม่กล้าเข้าไปมีส่วนร่วมหรือตรวจสอบ

(3) มีแนวความคิดว่าตัวเองได้ทำหน้าที่เลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำงานในส่วนนี้แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและตรวจสอบอีก

(4) ประชาชนส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่า การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น สดง. ปปช. อำเภอบ และจังหวัด

(5) ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีฐานะไม่มั่นคง จึงต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

(6) ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้ไม่มีความรู้ความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

(7) เกิดความเกรงใจสมาชิกและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สามารถผลักดันโครงการหรือกิจกรรม และงบประมาณมาลงในหมู่บ้านของตัวเอง

2.1.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนยังขาดจิตสำนึกในการเป็นตัวแทนที่อาสาเข้าไปเพื่อรักษาประโยชน์ของประชาชน กลับคิดเข้าไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

2.1.3 การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มักจะเป็นพรรคพวกหรือเครือญาติของผู้บริหาร เนื่องจากเกรงว่า ถ้าเปิดโอกาสให้คนอื่นเข้ามาจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความยุ่งยาก ไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร

2.1.4 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปิดกั้นโอกาสการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานของตนเองโดยประชาชน โดยการไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนควรรู้

2.1.5 หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลมีภาระหน้าที่การงานประจำมาก ประกอบกับจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใน

ความรับผิดชอบมีเป็นจำนวนมาก ทำให้การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เคร่งครัดเท่าที่ควร

2.1.6 องค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.7 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแท้จริง ทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำประชาชนได้อย่างเต็มที่

2.1.8 หน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชน ไม่มีการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.1.9 ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต่างคนต่างทำเป็นเหตุให้การเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน ไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.1.10 ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มักจะเลือกตั้งเครือญาติ พรรคพวกตัวเอง หรือผู้ที่ตัวเองชื่นชอบ เข้าไปเป็นสมาชิก หรือผู้บริหาร ไม่ได้มองถึงความถูกต้องในการเลือกคนดี มีวิสัยทัศน์ และซื่อสัตย์สุจริต เข้าไปทำงาน ส่งผลให้สมาชิกและผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้งมองเฉพาะประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องเป็นสำคัญ

2.1.11 ผลของการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ฝ่ายที่แพ้การเลือกตั้งไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่จะคอยจ้องจับผิดอยู่ตลอดเวลา ทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดปัญหาอุปสรรค ส่งผลเสียต่อประชาชนโดยรวม

2.1.12 องค์การภาคประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างเต็มที่

2.1.13 กฎหมายให้อำนาจผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมากเกินไป ทำให้ขาดการถ่วงดุลระหว่างสภาและเจ้าหน้าที่ กับผู้บริหาร ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหาร

2.1.14 ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง หรือเป็นเรื่องที่ทำให้ตนเองได้รับผลประโยชน์เท่านั้น ส่วนเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตรวจสอบน้อยมาก

2.1.15 องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ จะมีปัญหาเรื่องประชากรแฝงและประชากรในวันแรงงานจะใช้เวลาในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนมาก จึงไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบ คนที่เข้ามามีส่วนร่วมจริง ๆ คือ ผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก

2.1.16 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่คือ ท้องถิ่นอำเภอ ซึ่งสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในทางปฏิบัติจะเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำกับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง แต่ไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

2.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.1 ภาครัฐต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นจิตสำนึกพื้นฐานด้านการเมืองการปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความตระหนักในเรื่อง สิทธิ บทบาท และอำนาจหน้าที่ในการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นสำคัญ

2.2.2 ภาครัฐจะต้องสร้างจิตสำนึกให้นักการเมืองระดับท้องถิ่น ให้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรมทางการเมือง

2.2.3 ภาครัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ในการเข้าไปมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.4 ภาครัฐควรสร้างองค์การภาคประชาชนในรูปคณะกรรมการ ขึ้นมาตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นรูปธรรม

2.2.5 ภาครัฐต้องกำหนดมาตรฐาน และขั้นตอนการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในทุกเรื่องตามกฎหมายและระเบียบ

กำหนดไว้ ให้ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนสามารถใช้เป็นสื่อหรือช่องทางในการมีส่วนร่วม และ

2.2.6 ภาครัฐควรกำหนดหลักสูตร เรื่องการปกครองท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงอุดมศึกษา เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างยั่งยืน

2.2.7 หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อมูลสาธารณะให้ประชาชนได้รับทราบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง งบประมาณ และแผน/โครงการพัฒนาโดยผ่านสื่อต่าง ๆ

2.2.8 หน่วยงานตรวจสอบของรัฐต้องบูรณาการร่วมกับองค์กรภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น มิใช่ต่างฝ่ายต่างทำ

2.2.9 องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือองค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินการแผนงานหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้มากขึ้น

2.2.10 องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องนี้โดยตรงมาช่วยให้ความรู้

2.2.11 องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงหลักเกณฑ์และวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยจัดประชุม จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ หรือโฆษณาด้วยวิธีอื่น เพื่อประชาชนโดยทั่วไปสามารถใช้เป็นสื่อและช่องทางในการดำเนินการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบ

2.2.12 องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการประชุมสัญจรเพื่อชี้แจง/ ให้ความรู้แก่ประชาชนด้านการเมืองการปกครอง ในขณะเดียวกันก็รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนควบคู่ไปด้วย

2.2.13 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรกำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้น

2.2.14 สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปของค่าตอบแทนเป็นเงิน เนื่องจากการเดินทางเข้ามาร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

2.2.15 แก้ไขกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยลดบทบาทของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลลง เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น

2.2.16 แก้ไขกฎหมายว่าด้วยสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดให้ท้องถิ่นอำเภอเป็นผู้ช่วยนายอำเภอในการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลและให้มีอำนาจหน้าที่ตามสมควร

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าว คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะรูปแบบการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน เพื่อปรับปรุงให้การมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. เนื่องจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชนมีเป็นจำนวนมาก ทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และไม่สามารถที่จะออกเป็นกฎหมายเฉพาะเพียงฉบับเดียวได้ จึงเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำคู่มือการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชนขึ้น โดยในคู่มือประกอบไปด้วยกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

2. จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน ตามคู่มือที่จัดทำขึ้น

3. มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ผ่านการฝึกอบรม ไปประชุมชี้แจงให้ประชาชนพื้นที่ได้รับทราบถึงสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน

4. บรรจุเรื่องการมีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน เข้าไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น

5. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจ่ายค่าตอบแทนเป็นเงินแก่ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากการเดินทางเข้ามาร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

6. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเข้าซื้อเสนอข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลโดยประชาชน และกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้ประชาชนสามารถดำเนินการได้ง่ายขึ้น